

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

1	00:00:00:13	00:00:06:04	Jag kommer ihåg när jag åkte ner med hissen till nionde våningen–
2	00:00:06:08	00:00:11:09	–under marken på Riksarkivet, där finns Kongo.
3	00:00:11:13	00:00:14:19	Jag sa till dem som guidade mig:
4	00:00:14:23	00:00:20:23	"Här kan man bo hela livet och skriva och forska, verkligen."
5	00:00:31:20	00:00:34:23	<Inside the Box.>
6	00:00:35:21	00:00:42:01	Hej. Du lyssnar till Inside the Box, prylar och personer i en globaliserad värld.
7	00:00:42:05	00:00:44:15	En podd producerad av Världskulturmuseet–
8	00:00:44:19	00:00:49:10	–och Centrum för kritiska kulturarvsstudier

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

vid Göteborgs universitet–

9	00:00:49:14	00:00:52:14	–i samarbete med Folkuniversitetet.
10	00:00:52:18	00:00:59:09	Hej och välkomna. I dag ska vi prata om Kongo och vilka som äger landets historia.
11	00:00:59:13	00:01:01:24	Där Kongofloden möter Atlanten–
12	00:01:02:03	00:01:07:15	–har det i århundraden skett ett ständigt flöde av människor, varor och idéer.
13	00:01:07:19	00:01:14:00	Här fanns det stora Kongoriket. Det var också platsen för slavhandel och kolonisering.
14	00:01:14:04	00:01:20:05	Från Kongofloden skeppades miljontals tillfångatagna afrikaner till Amerika–
15	00:01:20:09	00:01:25:03	–i ett led att sätta snurr

på den europeiska industrialiseringen.

16	00:01:25:07	00:01:29:16	Här binds den afrikanska kontinenten samman med Europa och Amerika–
17	00:01:29:20	00:01:35:11	–i ett förhållande som än i dag präglas av ojämlika maktförhållanden.
18	00:01:35:15	00:01:41:13	I dag vänder vi blicken mot Fristaten Kongo, kanske mest känt för det brutala skräckvälde–
19	00:01:41:17	00:01:48:08	–som den belgiska kungen Leopold II ansvarade för mellan åren 1885 och 1908–
20	00:01:48:12	00:01:52:21	–och som han betraktade som sin personliga egendom.
21	00:01:53:00	00:01:59:10	Samtidigt sände svenska Missionsförbundet sammanlagt 124 missionärer till Kongo.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

22	00:01:59:14	00:02:03:08	Många med drömmar och förhoppningar om att göra skillnad.
23	00:02:03:12	00:02:07:11	Det är i detta motsägelsefulla möte vi i dag tar avstamp.
24	00:02:07:15	00:02:10:07	I missionärernas ambitioner och motivationer–
25	00:02:10:11	00:02:13:16	–och inte minst i de föremål de samlade på sig–
26	00:02:13:20	00:02:19:09	–och som nu finns i svenska samlingar, bland annat på Världskulturmuseerna.
27	00:02:19:13	00:02:24:08	Vad har det för betydelse att det kongolesiska kulturarvet finns här hos oss?
28	00:02:24:12	00:02:28:01	Betyder det att vi äger deras historia?

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

29	00:02:28:05	00:02:34:21	Om detta ska vi samtala med Josef Nsumbu, kongolesisk pastor i Eskilstuna–
30	00:02:35:00	00:02:38:24	–och professor i missionsvetenskap och praktisk teologi.
31	00:02:39:03	00:02:44:12	Pia Lundqvist, docent i historia vid Göteborgs universitet, som skrivit boken:
32	00:02:44:16	00:02:50:14	<Ett motsägelsefullt möte: svenska missionärer> <och bakongo i Fristaten Kongo.>
33	00:02:50:18	00:02:55:24	Och min kollega Michael Barrett, Afrikaintendent på Världskulturmuseerna.
34	00:02:56:03	00:03:03:06	Jag heter Helena Arvidsson och är intendent på Världskulturmuseerna.
35	00:03:03:10	00:03:05:24	Välkomna.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

36	00:03:06:03	00:03:10:22	Nu öppnar vi vår låda och tar ut ett föremål.
37	00:03:11:01	00:03:17:15	Öppnar locket, och här ser vi... Vad ser vi framför oss, Michael?
38	00:03:17:19	00:03:25:08	Ni ser ett halsband som består av ett antal–
39	00:03:25:12	00:03:32:24	–jag tror att det är 50–60 stycken klart röda glaspärlor.
40	00:03:33:03	00:03:38:20	Det är ett väldigt tungt föremål, just för att det är glaspärlor.
41	00:03:38:24	00:03:44:15	Som en pendang hänger ett kors av trä längst ner.
42	00:03:44:19	00:03:51:01	Det finns två leopardklor, som är fastsatta, lite längre ner–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 43 00:03:51:05 00:03:54:06 –eller precis ovanför korset.
- 44 00:03:54:10 00:03:58:22 Vill du berätta
hur det kom till våra samlingar?
- 45 00:03:59:01 00:04:07:11 Ja, det kom från Svenska Missionsförbundets
missionär Walldén–
- 46 00:04:07:15 00:04:14:18 –som var en av väldigt många svenska
missionärer i Kongo vid den här tiden.
- 47 00:04:14:22 00:04:21:21 Han var missionär 1889–1902, i bland annat
Mukimbungu, Nganda och Nkenge.
- 48 00:04:22:00 00:04:27:09 Tre orter där Svenska Missionsförbundet
hade missionsstationer.
- 49 00:04:27:13 00:04:33:20 När han kom tillbaka till Sverige
fortsatte han i Svenska Missionsförbundet–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

50	00:04:33:24	00:04:40:22	–och 1910 sålde han den stora samlingen som består av fler hundra föremål–
51	00:04:41:01	00:04:47:01	–till Göteborgs etnografiska museum, som nu är Världskulturmuseet.
52	00:04:47:05	00:04:50:21	Jag tänkte sätta in föremålet i sitt sammanhang.
53	00:04:51:00	00:04:57:07	Vi tar oss tillbaka till miljön runt svenska missionen i Kongo i slutet av 1800-talet.
54	00:04:57:11	00:05:04:20	Då vill jag fråga Pia. Varför åkte svenska missionärer till Kongo vid den här tiden?
55	00:05:04:24	00:05:11:10	De väckelserörelser som växte fram i Europa och USA–
56	00:05:11:14	00:05:16:10	–sammanföll i tid med koloniseringen.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

57	00:05:16:14	00:05:21:17	Angående varför just Kongo blev föremål för det svenska intresset–
58	00:05:21:21	00:05:24:13	–så var det ganska spännande.
59	00:05:24:17	00:05:32:20	Det fanns ganska lite information om Afrika i svensk press och så vidare–
60	00:05:32:24	00:05:39:22	–men missionären Livingstones texter blev översatta till svenska redan 1860.
61	00:05:40:01	00:05:47:12	Sen fick Kongo mycket uppmärksamhet när Henry Morton Stanley–
62	00:05:47:16	00:05:55:11	–korsade den afrikanska kontinenten som första icke-afrikan.
63	00:05:55:15	00:06:01:19	Det blev en stor nyhet, hela världen riktade intresse mot det.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

- 64 00:06:01:23 00:06:06:04 –Blev det lite mytomspunnet?
–Det blev det.
- 65 00:06:06:08 00:06:10:06 Det är fascinerande
att bara några månader efter–
- 66 00:06:10:10 00:06:15:11 –att han kommit ut
vid Kongoflodens mynning–
- 67 00:06:15:15 00:06:22:10 –så kommer de första missionärerna
till Kongo. Brittiska och amerikanska.
- 68 00:06:22:14 00:06:28:12 –Svenskarna kommer lite senare?
–Ja, men bara några månader senare.
- 69 00:06:28:16 00:06:34:19 Jag har forskat om
de här Kongomissionärerna–
- 70 00:06:34:23 00:06:40:18 –och när man tittar på dem
är det ganska påfallande–

- 71 00:06:40:22 00:06:47:20 –att nästan alla har en bakgrund som barn till bönder, hantverkare eller arbetare.
- 72 00:06:47:24 00:06:54:00 Det var inte särskilt utbildade människor, utan från de breda massorna.
- 73 00:06:54:04 00:07:00:22 Det var också de som attraherades av väckelserörelsen.
- 74 00:07:01:01 00:07:04:03 Vanligt folk, så att säga.
- 75 00:07:04:07 00:07:08:01 Jag vänder mig till Michael eller Josef.
- 76 00:07:08:05 00:07:15:21 Vad skulle ni säga att missionärerna har för relation till kolonialmakten?
- 77 00:07:16:00 00:07:22:19 Det är ett väldigt komplicerat förhållande, på väldigt många sätt.

- 78 00:07:22:23 00:07:28:06 Jag skulle säga att det på ett sätt,
som Pia var inne lite på–
- 79 00:07:28:10 00:07:34:20 –så var kolonialmakten en förutsättning för
att missionärerna skulle lyckas på sikt.
- 80 00:07:34:24 00:07:43:11 Vad gäller infrastruktur, och också
att det fanns kongolesiska byar och grupper–
- 81 00:07:43:15 00:07:48:20 –som inte var intresserade av
att bli varken koloniserade–
- 82 00:07:48:24 00:07:52:12 –missionerade eller evangeliserade.
- 83 00:07:52:16 00:08:00:24 Det finns tydliga exempel på,
till exempel byn Kinkenge–
- 84 00:08:01:03 00:08:05:23 –där de svenska missionärerna
inte lyckades speciellt bra.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 85 00:08:06:02 00:08:13:03 Men tack vare att man närmast hotade med–
- 86 00:08:13:07 00:08:17:24 –att de belgiska kolonialtrupperna
skulle komma dit–
- 87 00:08:18:03 00:08:22:14 –så började folk så sakteliga
vända sig till missionärerna.
- 88 00:08:22:18 00:08:27:03 Så var det väl oftast inte,
men det finns såna fall.
- 89 00:08:27:07 00:08:30:24 Det är en väldigt komplicerad
och svår relation–
- 90 00:08:31:03 00:08:35:03 –mellan kolonialmakten och missionärerna.
- 91 00:08:35:07 00:08:42:12 Men koloniseringen var en förutsättning för
att missionen skulle lyckas.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 92 00:08:42:16 00:08:47:06 Jag återvänder till Pia och boken.
- 93 00:08:47:10 00:08:51:22 Du går in i några av missionärernas personliga öden.
- 94 00:08:52:01 00:08:55:00 Du lyfter fram fyra berättelser i din bok.
- 95 00:08:55:04 00:09:02:01 Är det nån av dem du vill berätta lite om, så att vi får lite mer bakgrund.
- 96 00:09:02:05 00:09:09:01 Ja, när vi pratar om den här motsägelsefulla rollen eller missionärernas roll–
- 97 00:09:09:05 00:09:15:02 –så väljer jag att nämna missionären Ivar Johansson.
- 98 00:09:15:06 00:09:19:04 Jag har utgått mycket från dagböcker–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

- 99 00:09:19:08 00:09:26:18 –och det är som att han har en flera år lång dialog med sig själv i sina dagböcker–
- 100 00:09:26:22 00:09:35:22 –om hur han ska förhålla sig till både befolkningen och till kolonialmakten.
- 101 00:09:36:01 00:09:40:11 Han är helt förundrad och tycker att människorna är ociviliserade–
- 102 00:09:40:15 00:09:47:22 –och i andra situationer, när han kommer till byn Kinkenge som ni nämnde–
- 103 00:09:48:01 00:09:52:21 –så är han helt beroende av den lokala befolkningen–
- 104 00:09:53:00 00:09:58:02 –för att kunna bygga upp en verksamhet och få det att fungera på olika sätt.
- 105 00:09:58:06 00:10:05:15 Det är också viktigt att framhålla,

den här gruppen av omvända kongoleser–

- 106 00:10:05:19 00:10:11:00 –som spelar en oerhört viktig roll
i missionen–
- 107 00:10:11:04 00:10:16:22 –och som kanske också är nåt slags
förmedlare mellan de två världarna.
- 108 00:10:17:01 00:10:21:16 Nu kommer vi in på nåt viktigt,
kongolesernas agens.
- 109 00:10:21:20 00:10:26:15 Med agens menar jag
förmågan att själv fatta beslut.
- 110 00:10:26:19 00:10:29:08 Michael, vill du prata lite om det?
- 111 00:10:29:12 00:10:34:01 Jag tycker att det är helt rätt
att lyfta det.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

112	00:10:34:05	00:10:37:21	Det fanns negativa aspekter–
113	00:10:38:00	00:10:43:17	–som att européerna motarbetade och försökte civilisera kongoleserna.
114	00:10:43:21	00:10:49:06	Ta bort deras inhemska kultur och tillföra nåt nytt.
115	00:10:49:10	00:10:54:19	Det finns nåt väldigt hemskt i det, att försöka utplåna en kultur.
116	00:10:54:23	00:10:59:04	Samtidigt fanns det många villiga konvertiter.
117	00:10:59:08	00:11:05:16	Det fanns många kongoleser som såg en fördel i att välkomna européerna–
118	00:11:05:20	00:11:11:07	–och bli en del av missionen för att få gå i europeisk skola–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 119 00:11:11:11 00:11:14:18 –och få sjukvården de förde med sig.
- 120 00:11:14:22 00:11:17:17 Det var folk som valde det.
- 121 00:11:17:21 00:11:23:08 Det fanns kongoleser som levde
under förhållanden i samhället–
- 122 00:11:23:12 00:11:26:09 –som att de var mer eller mindre förslavade–
- 123 00:11:26:13 00:11:32:02 –eller att de hade en väldigt låg
klassposition i det kongolesiska samhället.
- 124 00:11:32:06 00:11:38:15 De såg detta som en möjlighet
att komma ur det.
- 125 00:11:38:19 00:11:42:24 Sen var det givetvis religionen,
det kan Josef prata mer om.
- 126 00:11:43:03 00:11:50:20 Många kongoleser valde att bli kristna, de

såg nåt intressant i den kristna religionen–

- 127 00:11:50:24 00:11:55:11 –i förhållande till
den mer inhemska religionen.
- 128 00:11:55:15 00:12:00:21 Det är också en väldigt komplex fråga,
men jag tycker att man ska ta det på allvar–
- 129 00:12:01:00 00:12:07:08 –att folk försökte bli omvända, trots
att det fanns mycket tvång i det hela också.
- 130 00:12:07:12 00:12:11:05 –Det är komplext.
–Det ordet lär vi återkomma till.
- 131 00:12:11:09 00:12:14:15 Vill du ta vid kring religionens roll, Josef?
- 132 00:12:14:19 00:12:24:12 När missionärerna kom var det flera personer
som levde i slaveri, som Micke sa–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

133	00:12:24:16	00:12:28:21	–och missionärerna friköpte dem.
134	00:12:29:00	00:12:38:05	Många av de här personerna blev närmaste medarbetare–
135	00:12:38:09	00:12:41:23	–till missionärerna.
136	00:12:42:02	00:12:51:03	Sen skickades de ut som evangelister, efter att de hade lärt sig av missionärerna.
137	00:12:51:07	00:12:54:22	Det skapade en intressant bild.
138	00:12:55:01	00:13:01:04	Å ena sidan, hövdingarna eller andra som var fria–
139	00:13:01:08	00:13:08:17	–kunde tänka: "Ska vi lyssna på en slav som talar till oss?"
140	00:13:08:21	00:13:13:15	Men å andra sidan, sa man:

"Det här var en slav, som har blivit så bra."

141	00:13:13:19	00:13:19:19	"De kommer med ett bättre liv till oss."
142	00:13:19:23	00:13:27:08	Det skapade ett stort intresse för många kongoleser.
143	00:13:27:12	00:13:35:00	Men det här var humanitära satsningar som missionärerna gjorde–
144	00:13:35:04	00:13:42:15	–med sjukvård, skolor och så.
145	00:13:42:19	00:13:47:00	Man kunde se att när missionsstationerna började byggas–
146	00:13:47:04	00:13:52:00	–även om de hade beviljats tomter utanför byarna–
147	00:13:52:04	00:13:56:17	–men då började folket

flytta närmare missionsstationen.

148 00:13:56:21 00:14:03:20 Där började nästan ett nytt liv växa fram.

149 00:14:03:24 00:14:08:13 Jag vill komma till nästa stora fråga.

150 00:14:08:17 00:14:15:21 Vi sitter nu i Sverige med
stora samlingar av kongolesiskt kulturarv.

151 00:14:16:00 00:14:25:12 Vad har vi för ansvar i dag att prata om
de här föremålen, förmedla dem–

152 00:14:25:16 00:14:30:07 –men också
att tillgängliggöra föremålen till fler?

153 00:14:30:11 00:14:33:09 Hur kan man tänka kring det?

154 00:14:33:13 00:14:39:05 Jag börjar med Michael. Du får börja,
så får ni andra gärna flika in.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 155 00:14:39:09 00:14:43:10 Jag tycker att vi har ett jättestort ansvar.
- 156 00:14:43:14 00:14:48:22 Som du nämnde så har vi väldigt stora samlingar från de båda Kongostaterna–
- 157 00:14:49:01 00:14:52:10 –och även Angola.
- 158 00:14:52:14 00:14:59:11 Det är ett väldigt rikt material, det är föremål, fotografier, film–
- 159 00:14:59:15 00:15:02:01 –och det är ljudinspelningar–
- 160 00:15:02:05 00:15:07:07 –som dels kartlägger mötet mellan européer och kongoleser.
- 161 00:15:07:11 00:15:15:11 Det mesta kommer från den här perioden, själva mötet mellan de två civilisationerna.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 162 00:15:15:15 00:15:23:12 Många av föremålen pekar också bakåt
på en tid före européerna kom.
- 163 00:15:23:16 00:15:28:14 Det är ett kulturarv
som delvis har gått förlorat–
- 164 00:15:28:18 00:15:33:05 –eller som folk inte har
så mycket minne av i Kongo i dag–
- 165 00:15:33:09 00:15:40:09 –som liksom finns kodade
i föremålen och arkiven.
- 166 00:15:40:13 00:15:48:00 Det är av stort värde för kongoleserna i dag,
att använda det som ett historiskt material–
- 167 00:15:48:04 00:15:52:07 –för att förstå sin egen historia,
och sin egen plats i världen.
- 168 00:15:52:11 00:15:57:13 Jag vet att Josef har varit

väldigt aktiv i Riksarkivet.

169	00:15:57:17	00:16:00:17	Vill du berätta lite om det projektet–
170	00:16:00:21	00:16:05:13	–men också ditt arbete för att tillgängliggöra arkivmaterial?
171	00:16:05:17	00:16:13:14	När jag höll på med min forskning vid Uppsala universitet–
172	00:16:13:18	00:16:20:19	–så var jag ganska mycket på Etnografiska museet och på Riksarkivet.
173	00:16:20:23	00:16:28:15	Jag blev väldigt fascinerad av att se hur mycket av vår historia som finns här.
174	00:16:28:19	00:16:36:11	Jag kommer ihåg när jag åkte ner med hissen till nionde våningen–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

175	00:16:36:15	00:16:42:05	–under marken på Riksarkivet, där finns Kongo.
176	00:16:42:09	00:16:45:11	Jag sa till dem som guidade mig:
177	00:16:45:15	00:16:52:04	"Här kan man bo hela livet och skriva och forska, verkligen."
178	00:16:52:08	00:16:59:03	När jag blev färdig, under den tiden bollade jag med missionsavdelningen–
179	00:16:59:07	00:17:06:05	–med Missionskyrkans missionsavdelning om att hitta en väg–
180	00:17:06:09	00:17:12:08	–så att materialet kan bli tillgängligt även för Kongos forskare.
181	00:17:12:12	00:17:22:00	Jag fick förmånen att komma hit, lära mig svenska och använda materialet–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

182	00:17:22:04	00:17:28:11	–men det är viktigt att göra det tillgängligt för forskare i Kongo.
183	00:17:28:15	00:17:30:11	Tack, tack.
184	00:17:30:15	00:17:34:06	Har du nåt att tillägga, Pia, i er relation till detta?
185	00:17:34:10	00:17:39:13	Jag tänker på alla fotografier som finns.
186	00:17:39:17	00:17:46:18	Oftast är missionärer och så namngivna i arkivet på bilderna–
187	00:17:46:22	00:17:54:01	–men väldigt många som tillhörde befolkningen i landet är namnlösa.
188	00:17:54:05	00:17:58:17	Ett sånt projekt brinner det i knutarna för.
189	00:17:58:21	00:18:07:01	Det finns människor som levde på 30–40-talet

och kan berätta om personerna och platserna.

- 190 00:18:07:05 00:18:10:07 Vikten av att ge röst åt lokalbefolkningen.
- 191 00:18:10:11 00:18:17:20 Ja, det är ju helt orimligt att de här–
- 192 00:18:17:24 00:18:23:19 –både bilder, arkivhandlingar och föremål–
- 193 00:18:23:23 00:18:28:12 –att vi skulle ha förstahandsrätt till dem.
- 194 00:18:28:16 00:18:33:17 Där det inte finns så jättestort intresse
för dem heller.
- 195 00:18:33:21 00:18:41:02 Du sätter fingret på nåt jätteviktigt, det
blir en bra övergång till nästa stora tema.
- 196 00:18:41:06 00:18:47:13 Återlämnande av föremål,
så kallad repatriering.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

197	00:18:47:17	00:18:50:23	Här finns det flera olika ingångar.
198	00:18:51:02	00:18:56:05	Det är återigen ett svårt och komplicerat ämne.
199	00:18:56:09	00:19:01:02	Jag tänker lite... Jag vänder mig först till Josef.
200	00:19:01:06	00:19:07:04	Du har många tankar kring det här ämnet.
201	00:19:07:08	00:19:11:07	Vad skulle man repatriera, hur skulle man göra det och så vidare?
202	00:19:11:11	00:19:14:04	Börja du, så får samtalet ta vid.
203	00:19:14:08	00:19:22:14	Repatriering är en bra tanke, men samtidigt tänker jag på strukturer.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

- 204 00:19:22:18 00:19:30:15 Här finns bra strukturer som bevarar och förvaltar det som har kommit hit.
- 205 00:19:30:19 00:19:38:23 Då måste man hitta rätta och goda strukturer som kan ta emot.
- 206 00:19:39:02 00:19:46:18 Det är det som fortfarande saknas i Kongo, om jag ska säga så.
- 207 00:19:46:22 00:19:54:07 När man tänker på hur det var när vi började med arkivprojektet–
- 208 00:19:54:11 00:20:03:03 –då var inte nationalmuseet i så god ordning, under den tiden.
- 209 00:20:03:07 00:20:14:09 Nationalarkivet hade blivit plundrat av rwandier–
- 210 00:20:14:13 00:20:18:02 –när de erövrade Kinshasa, eller Kongo.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

211	00:20:18:06	00:20:20:16	Det var mycket som försvann.
212	00:20:20:20	00:20:25:17	Då tänkte jag att tack vare det som finns här–
213	00:20:25:21	00:20:34:19	–så kan man hoppas på att hitta en del av vår historia som är bevarad här–
214	00:20:34:23	00:20:38:01	–i Belgien eller på andra ställen.
215	00:20:38:05	00:20:44:04	För det andra finns det känsligt material.
216	00:20:44:08	00:20:51:16	Ett exempel är det som fanns i Bryssel.
217	00:20:51:20	00:20:57:05	Det som fanns i Bryssel, det var mycket material–
218	00:20:57:09	00:21:03:19	–som Gösta Stenström har skrivit i sin bok Bryssels arkiv.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 219 00:21:03:23 00:21:08:12 Hade materialet funnits kvar i Bryssel
hade det förstörts.
- 220 00:21:08:16 00:21:13:01 Det finns en del som är känsligt
för den koloniala makten–
- 221 00:21:13:05 00:21:16:07 –som de var ute efter och ville förstöra.
- 222 00:21:16:11 00:21:25:22 För det tredje, 2008 hade jag samtal med dem
som var med på Etnografiska museet.
- 223 00:21:26:01 00:21:29:17 Jag vet inte om Michael var med–
- 224 00:21:29:21 00:21:37:02 –men frågan gällde att repatriera
mänskliga kvarlevor som finns där.
- 225 00:21:37:06 00:21:40:09 Det här är jättekänsligt.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 226 00:21:40:13 00:21:49:18 Hos oss ska en människa, när hon är död,
ligga i graven.
- 227 00:21:49:22 00:21:56:23 Ska man repatriera dem måste de begravas.
- 228 00:21:57:02 00:22:06:03 För det andra så har det förekommit sekter–
- 229 00:22:06:07 00:22:11:16 –som hävdar att missionärerna
åt upp människor.
- 230 00:22:11:20 00:22:17:02 De var<ndoki,>som vi brukar kalla det,
och de åt upp människor.
- 231 00:22:17:06 00:22:24:05 Ska man repatriera människokvarlevorna
som finns här–
- 232 00:22:24:09 00:22:30:06 –då blir det ett bevis att hitta de människor
som de åt upp tidigare.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 233 00:22:30:10 00:22:34:11 De skickar tillbaka det som är kvar.
- 234 00:22:34:15 00:22:43:14 För det tredje, så är det så för oss
att varje människa tillhör en klan.
- 235 00:22:43:18 00:22:50:06 Ska man skicka dem tillbaka,
jag såg att ett av skeletten som finns där–
- 236 00:22:50:10 00:22:58:16 –och det plockades nära Kinkenge,
där jag kommer ifrån.
- 237 00:22:58:20 00:23:08:20 Då tänkte jag: "Vem där skulle vilja ta emot
det? Vem saknar en släkting som försvann?"
- 238 00:23:08:24 00:23:14:21 Det är mycket att tänka på,
om man ska tala om repatriering.
- 239 00:23:15:00 00:23:20:09 Men det är så klart en bra tanke.

240	00:23:20:13	00:23:26:14	När det gäller museiföremål så har jag tagit kontakt med nationalmuseet.
241	00:23:26:18	00:23:32:18	Det går, men de tänker att om Sverige börjar så kanske England också gör det.
242	00:23:32:22	00:23:37:12	Och andra länder. "Har vi plats för allting?"
243	00:23:37:16	00:23:45:12	Slutligen vill jag säga att en del saker togs hit för att berätta en historia.
244	00:23:45:16	00:23:50:24	Har det berättats färdigt när man skickar tillbaka dem?
245	00:23:51:03	00:23:54:08	Det är såna frågor jag har.
246	00:23:54:12	00:23:58:21	Tack, Josef. Du lyfte många viktiga och svåra frågor.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

247	00:23:59:00	00:24:04:14	Jag ser att Michael nickar. Vill du ta vid?
248	00:24:04:18	00:24:07:10	Jag kan börja med de mänskliga kvarlevorna.
249	00:24:07:14	00:24:11:11	Vi har tyvärr mycket mänskliga kvarlevor i våra samlingar–
250	00:24:11:15	00:24:14:09	–på till exempel Etnografiska i Stockholm.
251	00:24:14:13	00:24:20:17	Det finns kvarlevor från 800 individer, inte bara från Kongo utan från hela världen.
252	00:24:20:21	00:24:24:10	Det är väldigt många människor.
253	00:24:24:14	00:24:31:05	Vår policy i dag, och där skiljer vi oss inte från andra museer i Sverige och världen–
254	00:24:31:09	00:24:36:22	–är att vi vill, så gott det går,

återföra de här föremålen.

255	00:24:37:01	00:24:41:07	Det finns ingen anledning att ha mänskliga kvarlevor i dag.
256	00:24:41:11	00:24:48:23	De var ett resultat av en sorts rasbiologisk, evolutionistisk forskning–
257	00:24:49:02	00:24:53:22	–eller försök till forskning, som inte längre är relevant.
258	00:24:54:01	00:25:00:06	För oss är det viktigt att föra tillbaka dem, men jag förstår Josefs invändningar.
259	00:25:00:10	00:25:08:08	All repatriering, alla såna här processer, tar väldigt lång tid.
260	00:25:08:12	00:25:16:14	Josef var inne på att man måste hitta vem man i så fall ska skicka dem till.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

261	00:25:16:18	00:25:21:07	Men det måste börja med nån sorts transparens.
262	00:25:21:11	00:25:28:15	En vetskap om att det här finns här i Sverige, vi har det här.
263	00:25:28:19	00:25:34:19	Efter det så litar jag helt på att man i Kongo–
264	00:25:34:23	00:25:40:07	–kan diskutera sig fram till vad som är rätt att göra med sakerna.
265	00:25:40:11	00:25:46:04	Det kanske inte kommer att ske direkt, det kanske kommer att dröja lång tid.
266	00:25:46:08	00:25:50:10	För att komma dit måste vi först lyfta att det här finns här.
267	00:25:50:14	00:25:55:02	Vi har föremål i våra samlingar som kom från, som Pia var inne på–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

- 268 00:25:55:06 00:25:58:15 –de svenska officerarna som var i Kongo–
- 269 00:25:58:19 00:26:04:08 –som var med och invaderade och erövrade
Kongofristaten för kung Leopolds räkning–
- 270 00:26:04:12 00:26:10:01 –under 1880-talet.
Där har vi föremål som vi vet är plundrade.
- 271 00:26:10:05 00:26:14:00 Där de till och med skryter om
att de har plundrat föremålen.
- 272 00:26:14:04 00:26:18:07 Jag tänker på Peter Möller
som var en av största donatorerna–
- 273 00:26:18:11 00:26:23:00 –till den afrikanska samlingen
på Världskulturmuseet i Göteborg.
- 274 00:26:23:04 00:26:27:23 Det finns saker som är mer eller mindre akuta
och som är mer eller mindre tydliga–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 275 00:26:28:02 00:26:33:09 –att de här föremålen
bör vi sätta igång en dialog kring.
- 276 00:26:33:13 00:26:38:23 Det är väldigt svårt för oss, tycker jag,
att med gott samvete visa upp–
- 277 00:26:39:02 00:26:44:03 –och vara stolta över att vi har föremålen.
Sen finns det en massa annat.
- 278 00:26:44:07 00:26:51:01 Jag tror inte att det är nån risk att de
afrikanska museerna översvämmas av föremål.
- 279 00:26:51:05 00:26:56:15 Jag tror inte att det är det som är grejen,
att man vill skicka tillbaka allt.
- 280 00:26:56:19 00:27:02:02 Vi har 40 000 föremål från den afrikanska
kontinenten på Världskulturmuseerna.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

281	00:27:02:06	00:27:08:03	Det är inte tal om att allt det ska skickas tillbaka, speciellt inte på en gång.
282	00:27:08:07	00:27:11:18	Det man talar om är vissa nyckelföremål–
283	00:27:11:22	00:27:17:03	–speciellt såna som kommit till Sverige på omoraliska eller olagliga sätt.
284	00:27:17:07	00:27:19:20	Det är där det är akut.
285	00:27:19:24	00:27:24:06	Det gäller även England, Belgien, Frankrike och Holland.
286	00:27:24:10	00:27:28:23	Fokus ligger på de här samlingarna, som är relativt få.
287	00:27:29:02	00:27:33:04	Nyckelföremål, viktiga föremål, föremål som har plundrats–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

- 288 00:27:33:08 00:27:40:07 –föremål som har kommit till Europa
på omoraliska sätt.
- 289 00:27:40:11 00:27:45:13 Tack, Michael.
– Vill du utveckla lite tankar, Pia?
- 290 00:27:45:17 00:27:52:02 Jag vill återvända till det
som inte är konkreta föremål–
- 291 00:27:52:06 00:27:57:01 –utan andra delar som också är historien.
- 292 00:27:57:05 00:28:03:07 Jag tänkte på ett väldigt intressant projekt
som handlar om bilder.
- 293 00:28:03:11 00:28:09:20 Cecilia Järdemar och Anna Ekman
har påbörjat ett projekt.
- 294 00:28:09:24 00:28:14:24 Jag tror att det finns
en fortsättning på det också.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

295	00:28:15:03	00:28:21:16	I det här fallet handlar det om bilder som är tagna för 120 år sen.
296	00:28:21:20	00:28:26:10	Att man tillgängliggör dem.
297	00:28:26:14	00:28:29:24	Just när det gäller texter och bilder–
298	00:28:30:03	00:28:39:21	–så har vi inte samma problematik som finns när det gäller kvarlevor och föremål.
299	00:28:40:00	00:28:46:14	Berätta lite om projektet med bilderna. Det är ett spännande projekt.
300	00:28:46:18	00:28:54:16	Vad jag förstår så är det glasplåtar med negativ som de har fått låna.
301	00:28:54:20	00:28:59:02	De hade upptäckte några gamla skioptikonbilder.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

302	00:28:59:06	00:29:04:19	Det var nog så det började, det hade varit bättre om de hade kunnat berätta.
303	00:29:04:23	00:29:09:08	De har bland annat gjort förstoringar av bilderna–
304	00:29:09:12	00:29:13:09	–och också uppsökt de platser där bilderna är tagna.
305	00:29:13:13	00:29:20:23	De har visat bilderna på den före detta missionsstationen Kingoyi.
306	00:29:21:02	00:29:32:00	Där hade de en utställning härom året och folk fick berätta om de här platserna.
307	00:29:32:04	00:29:39:14	Det är ett väldigt bra sätt att göra en del av historien tillgänglig–
308	00:29:39:18	00:29:43:22	–för en bredare grupp.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia

Transkribering

- 309 00:29:44:01 00:29:48:12 Men de här projekten är inte helt lätta att genomföra.
- 310 00:29:48:16 00:29:53:15 De kostar pengar, man måste tänka igenom hur man ska göra–
- 311 00:29:53:19 00:29:57:03 –men det finns en stor potential.
- 312 00:29:57:07 00:30:03:22 Precis som att översätta viktiga texter, som kanske bara är skrivna på svenska–
- 313 00:30:04:01 00:30:06:20 –och göra dem tillgängliga.
- 314 00:30:06:24 00:30:12:18 Absolut. Med digitaliseringen finns det oerhörda möjligheter–
- 315 00:30:12:22 00:30:18:16 –att tillgängliggöra på ett någorlunda billigt sätt.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

316	00:30:18:20	00:30:20:21	Får jag skjuta in en sak där?
317	00:30:21:00	00:30:25:15	Det där som Cecilia Järdeemar håller på med är ett jättebra exempel.
318	00:30:25:19	00:30:31:09	Hon är i kontakt med oss. Den där fotosamlingen som Pia nämnde–
319	00:30:31:13	00:30:35:07	–är nu hos oss på Etnografiska museet i Stockholm.
320	00:30:35:11	00:30:39:20	De fortsätter arbetet med att digitalisera–
321	00:30:39:24	00:30:46:04	–och steg två blir att skapa en sorts analogt/digitalt arkiv–
322	00:30:46:08	00:30:51:23	–som man kan flytta och ambulera i Kongo.
323	00:30:52:02	00:30:57:08	Där man kan tillgängliggöra bilder digitalt–

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 324 00:30:57:12 00:31:04:10 –ur det enormt fina arkivet med fotografier
från Missionskyrkans samlingar.
- 325 00:31:04:14 00:31:10:07 Det är ett väldigt fint exempel
och vi håller på att förbereda andra projekt–
- 326 00:31:10:11 00:31:14:15 –som handlar om digitalisering,
där vi vänder oss mot Kongo.
- 327 00:31:14:19 00:31:19:04 På grund av det här fantastiska materialet,
som talar mycket till varandra.
- 328 00:31:19:08 00:31:24:00 Josef nämnde arkivmaterialet,
och det har Pia också jobbat med–
- 329 00:31:24:04 00:31:28:08 –och fotografierna, föremålen, ljud och film–
- 330 00:31:28:12 00:31:32:14 –allt det här stärker varandra på olika sätt.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

- 331 00:31:32:18 00:31:36:16 Att kunna göra det
med hjälp av digitala hjälpmedel–
- 332 00:31:36:20 00:31:40:18 –är nåt vi vill satsa på i framtiden.
- 333 00:31:40:22 00:31:46:06 Det blir ett utmärkt avslut,
där vi rundar av de här svåra frågorna.
- 334 00:31:46:10 00:31:52:07 Speciellt repatrieringsfrågan,
som är svår och med flera ingångar–
- 335 00:31:52:11 00:32:01:07 –som inte går att lösa här och nu,
med ett projekt som ingjuter hopp.
- 336 00:32:01:11 00:32:07:02 –Stort tack för er medverkan.
–Jättebra.
- 337 00:32:07:06 00:32:09:03 Tack så mycket.

Inside the Box - Avsnitt 10 - Kongo - vilka äger landets historia
Transkribering

338	00:32:14:09	00:32:16:24	<Inside the Box.>
339	00:32:18:08	00:32:23:15	Du har lyssnat på Inside the Box, en podd producerad av Världskulturmuseet–
340	00:32:23:19	00:32:27:22	–och Centrum för kritiska kulturarvsstudier på Göteborgs universitet–
341	00:32:28:01	00:32:32:02	–i samarbete med Folkuniversitetet. Tack för att du har lyssnat.